

Voormalige landbouwminister op zelfde golflengte

door Erik Krosenbrink, hoofdredacteur en Maarten Byttebier, freelance

Twee politici hebben hun stempel gedrukt op het Vlaamse landbouwbeleid van het laatste decennium. Karel Pinxten (VLD) en Vera Dua (Groen!) zetten de biologische landbouw op de politieke agenda. Vanuit een verschillende achtergrond en motivatie. Voor de tiende verjaardag van Blivo blikt BIOvisie samen met de voormalige ministers van Landbouw terug. "We moeten bio dringend in het onderwijs krijgen." En dat is maar één punt waarin beide excellenties van blauw en groen zich verrassend goed kunnen vinden.

De Ultieme Hallucinatatie. Alleen in de Brusselse brasserie met uitgerend die naam krijgen we beide ex-ministers samen voor een interview. Federaal en Vlaams Parlement

liggen op nauwelijks vijf minuten loopafstand van elkaar, maar de voorkeur gaat duidelijk naar neutraal terrein. Het lijkt hard tegen hard te worden.

Maar tijdens het gesprek blijken Dua en Pinxten meer dan eens dezelfde mening te delen. "Zo erg hoeft dat nu ook weer niet te verwonderen", verklaart Dua, die Pinxten na de dioxinecrisis in 1999 opvolgde als minister van Landbouw. "We hielden er dezelfde kabinetschef op na, Piet Vantemsche. Zo zie je maar dat er meer continuïteit in het beleid zit dan graag wordt beweerd."

Pinxten verdiende zijn strepen als federaal Landbouwminister voor de CVP van 1995 tot 1999. Dankzij hem kwam het Proefcentrum Biologische Teelt er, dat praktijkgericht onderzoek doet naar biolandbouw in opdracht van de overheid. Eind 2001 stapte Pinxten uit de partij, eerst naar de NCD, dan naar de VLD. Tegenwoordig zetelt de Overpeltse burgemeester in het nationale VLD-partijbestuur en het federale parlement.

Zijn opvolgster Dua was Vlaams minister van Landbouw en Leefmilieu, dankzij het Lambermontakkoord sinds 2001 een volwaardige ministerpost. Ze gooide de handdoek in de ring bij de nederlaag van haar partij tijdens

de federale verkiezingen vorig jaar. Vandaag is ze partijvoorzitter van Groen!. Dua was nauw betrokken bij de oprichting van Blivo.

Melkplassen en broodbeleg

BIOvisie: U was beiden het gezicht van het landbouwbeleid tijdens het laatste decennium. Wat is volgens u de belangrijkste rol van de landbouw vandaag: voedsel produceren of zorgen voor een aangename omgeving? Met andere woorden, marktgericht produceren of de maatschappij agro-ecologisch dienen?

Karel Pinxten: "Productie blijft ontegensprekelijk het belangrijkste, maar is inderdaad niet meer het enige. De rol van de boer is veel veranderd in de laatste vijftig jaar. Het keerpunt lag in de jaren zeventig. Toen steeg de productie fenomenaal door automatisering en schaalvergroting. Met melkplassen en boterbergen als bekende gevolgen. En een inkomensdaling voor de boer uit de productie. Nu is er dus inderdaad een zoektocht naar andere functies, waaronder landschapsbeheer."

Vera Dua: "Dat klopt. Zeker op Europees niveau blijft voedselproductie de sleutelactiviteit van de boer. Maar in een land met zoveel overschotten als België blijft zijn inkomen laag ondanks intensieve productie. Dus schakelen we boeren in om een aangename omgeving te garanderen. Boeren die het ecologisch aanpakken, putten uit de landschapsbescherming een extra inkomen. En zo verzekeren ze zich als het ware van het beleg op hun boterham."

BIOvisie: Daar is niet altijd evenveel van te merken. Een groot deel van West-Vlaanderen stinkt naar de varkens, terwijl de var-

kenshouderij nog geen procent van het bruto nationaal product uitmaakt.

Vera Dua: "Dat heeft alles te maken met het simpele feit dat Vlaanderen een piepklein lapje grond is, dat we dan ook nog eens intensief gebruiken.

De doos is gewoon vol: er is nu eenmaal te veel mest voor te weinig grond. De varkenshouderij is bovendien een probleem apart, dat historisch gegroeid is. Na de prijsdalingen in de jaren zeventig voorzagen veel boeren zich van een vast inkomen door een varkensstal bij te bouwen. Een begrijpelijke overlevingstactiek. De overheid was toen te gul met vergunningen. Dat probleem heb ik proberen aan te pakken, maar dat is niet

Dua: 'Er zijn nauwelijks bekwame lesgevers om onderwijzers op te leiden in bio'

ers (VLD en Groen!) zitten

makkelijk. Je bouwt de intensieve veeteelt af en zorgt voor mestverwerking. En tegelijk wil je dat dat sociaal aanvaardbaar gebeurt voor de boer. Want mestverwerking is uiteraard een extra vakje op zijn factuur. En zo is landbouwbeleid een voortdurend balanceren op het slappe koord tussen maatschappij en boer, tussen ecologie en economie.”

Karel Pinxten: “Uiteraard moet productie aan strikte voorwaarden gebonden zijn, waaronder ecologische. Aan de andere kant mag je geen gelijkheidsteken zetten tussen intensieve landbouw en ecologisch onaanvaardbaar. Als je dat wel doet, kun je zowat elke boerderij in België sluiten. In vergelijking met andere landen is België een trendsetter, die wel erg veel rekening houdt met de hedendaagse noden van de milieubewuste burger. Op zich niet slecht, maar we mogen toch niet te ver voor de fanfare uitlopen. Anders worden we economisch te veel benadeeld.”

Biologische topwijnen

BIOvisie: Is dat geen puur economische redenering? Dat dat voor de auto-industrie geldt, willen we best geloven. Maar in de primaire sector – ieder-

heeft permanent voedsel nodig – speelt toch meer mee dan alleen marktlogica?

Vera Dua: “Pas op, die marktlogica werkt ook omgekeerd. Omdat België te gul was met vergunningen voor varkenshouders, worden we door Europa gestraft voor oneerlijke concurrentie. Waarmee ik niet zeg dat marktlogica alles oplost. België moet zijn boeren ondersteunen om hun een goed inkomen te garanderen. Maar dat kan door hun functie te verruimen, bijvoorbeeld met landschapsbescherming.”

Karel Pinxten: “Marktlogica komt altijd om de hoek kijken, maar is zeker niet zalmakend. Denk alleen al maar aan de enorme inkomensverschillen van landbouwgezinnen binnen Europa. En dat terwijl Europa op wereldvlak aan de top staat van de landbouwproductie. Europa is volledig zelfvoorzienend en exporteert.”

Vera Dua: “De Europese subsidiëring was lange tijd productiegebonden. Daar stappen we gelukkig stelselmatig van af. En laten we vooral niet vergeten dat landbouw ook een ethisch aspect heeft.”

BIOvisie: Waar past de biologische landbouw in dat algemene plaatje?

Vera Dua: “Bio heeft een voortrekkersrol te vervullen. We moeten er veel in investeren en tegelijk de kloof met de gangbare landbouw dichten.”

Karel Pinxten: “Ik ben een wijnliefhebber en eis op dat vlak onberispelijke kwaliteit. In een zo gevoelige tak als de wijnteelt schakelen toptelers over van traditionele naar biologische productie. Dat voorbeeld bewijst dat bio duidelijk een toekomst heeft. Maar uiteraard moeten alle landbouwproducten aan kwaliteitsnormen voldoen. Niet alleen biologische. En de consument moet nog altijd vrij zijn. Want die spreekt wel bio, maar koopt nog altijd gangbaar. Wat niet wegneemt dat het beleid bio extra financiële steun moet gunnen. In het eerste nummer van BIOvisie pleitte ik ervoor dat 5% van de Belgische landbouw

biologisch zou zijn in 2005. Mijn woorden waren nog niet koud of ik struikelde over de gemediatiseerde dioxinecrisis. Vera Dua maakte daar vervolgens 10% tegen 2010 van. Dat is de manier van werken: een objectief vooropstellen.”

BIOvisie: Maar wordt het beleid nu niet te veel door een te beperkte markt bepaald in plaats van door objectieven. En blijft de consument bijgevolg niet vooral achter net omdat bio nog altijd hoge winkelprijzen heeft? Omdat hij opdraait voor de kosten die de maatschappij zou moeten dragen?

Vera Dua: “Dat klopt inderdaad voor honderd procent. Daarom pleit ik voor een BTW-verlaging op bioproducten. Zo stimuleren we bewuste klanten en creëren we het zo noodzakelijke maatschappelijke draagvlak. Maar als biosector moet je er dan wel staan, natuurlijk.”

Karel Pinxten: “Het uitgangspunt moet inderdaad zijn dat bio en gangbaar evenveel kosten. Want als het op voeding aankomt, zijn consumenten vreemd genoeg erg prijsbewust. Het probleem is dat de gangbare producten te goedkoop worden verkocht.”

BIOvisie: Wij tekenen alvast. Naast die problemen bij de consument, zijn er ook barrières bij de gangbare boeren. Niet het minst het imago van de biosector.

Vera Dua: “Biologische boeren raken inderdaad maar moeilijk van hun imago af als fundamentalisten die niet in de economische realiteit leven. En pas op: de pleidooien voor kleinschaligheid binnen de biosector doen dat foute imago geen goed. Het wordt dringend tijd dat de biosector zich professionaliseert en op volle toeren meedraait in het commerciële circuit. De organisatie en distributie moeten dringend op een grotere schaal gaan werken. Dat zou bijvoorbeeld te dodelijke prijsstommelingen voorkomen. Promotie is nog zo iets onmisbaars. De

Pinxten: ‘Dezelfde prijs voor bio en gangbaar moet het uitgangspunt zijn’

VLAM, het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing, verricht essentieel werk. Maar tegelijk is het foute imago niet het enige wat boeren tegenhoudt. Ook in de gangbare landbouw gaat het slecht en omschakelen houdt een groot risico in. En we kunnen potentiële omschakelaars nog te weinig gefundeerde kennis aanbieden. Dus moeten we meer in onderzoek investeren en nog meer begeleiding voorzien.”

Karel Pinxten: “Een ander niet te ontkennen probleem is de partijpolitieke sfeer die rond bio hangt. Bio is Groen!, terwijl de marktdeelnemers in de biosector in de eerste plaats ondernemers zijn. Bio moet in alle partijen.”

Vera Dua: “Bio is Groen! omdat wij nu eenmaal voortrekkers zijn.”

Karel Pinxten: “Een one-issue-partij maakt zichzelf overbodig, Groen! is al in dat stadium.”

Vera Dua: “Nee, we blijven nodig als bewakers van de ecologische uitgangspunten en een groene toekomst.”

Onderwijs en onderzoek

BIOvisie: Maximaal 2% van de middelen voor landbouwonderzoek gaat naar biologische landbouw. De rest gaat naar traditioneel onderzoek, vooral naar biotechnologische oplossingen waaraan zowel agro-ecologen als consumenten geen boodschap hebben.

Karel Pinxten: “Er is enorm veel weerstand. Ik heb er al heel wat zware discussies opzitten met klassiek geschoolde landbouwingenieurs binnen mijn ministerie destijds. Die 5%, die heb ik moeten opleggen! Ik ben dan ook overtuigd van de laboratoriumfunctie van de biologische landbouw. De beste strategie is volgens mij binnen de traditionele structuren cellen met kenners creëren die het biologische gedachtegoed uitdragen. Zo moe-

ten wij niet altijd zelf gaan pushen in de gangbare landbouwwereld. Vaak is het probleem echt zo simpel: onbekend is onbemind.”

Vera Dua: “Ik herken inderdaad dat moeizame proces. Stapje voor stapje overtuigen en vooral niet te vlug willen gaan. Rome is ook niet gebouwd op één dag. Ik ondervind dat bij- voorbeeld

in het Steunpunt voor Duurzame Landbouw, een erg nuttig initiatief waar universiteiten en landbouwscholen aan meewerken. Al is dat soms ook tegenwerken. Daarom moeten we samen met de biosector een intensief onderzoek starten naar de economische en andere remmen, en oplossingen aanreiken. En daarnaast: verbazend hoe je vaak op domme, praktische problemen stuit. Dan heb je iedereen mee om meer te investeren in onderwijs, en dan vind je nauwelijks bekwame lesgevers om onderwijzers op te leiden.”

BIOvisie: Om verder te gaan op onderwijs en onderzoek: als puntje bij paaltje kwam, bleek dat niet onder julie bevoegdheid te vallen, maar onder Wetenschapsbeleid.

Vera Dua: “Dat is maar ten dele waar, het ministerie van Landbouw is wel degelijk bevoegd voor instellingen als het Centrum

Landbouwkundig Onderzoek, het Centrum Landbouweconomie en de proefcentra.”

BIOvisie: Dus als Blivo naar Nederlands model een beleidsaanbeveling opstelt om 10% van de onderzoeksbudgetten in te zetten voor biologische landbouw, dan tekent u beiden?

Dua en Pinxten: “Waarom niet?”

BIOvisie: Landbouwautoriteit Noël Devisch uitte in het vorige nummer van BIOvisie zijn ongenoegen over de huidige combinatie van Landbouw en Leefmilieu in één ministerieportefeuille. Het gaat om tegenstrijdige belangen, redeneert hij. Daarvoor kenden we de combinatie Landbouw en Middenstand, die het gevaar inhield de landbouw te veel in economische termen te zien. Hoe denkt u over een kabinet Landbouw en Voeding, naar analogie van de Duitse formule Landbouw en Consumentenzaken?

Karel Pinxten: “Daar ben ik zeker voor te vinden.”

Vera Dua: “Op zich vind ik Landbouw en Leefmilieu alvast een verbetering. Want als boeren problemen hebben, is het meestal met mest en dus met het milieu, en niet economisch. Uw voorstel ligt moeilijk, want dan zouden Consumentenzaken en Volksgezondheid van federaal naar Vlaams niveau moeten komen. En volgens mij moet een minister van Landbouw onvoorwaardelijk oog hebben voor het milieu.”

BIOvisie: Welke wijze woorden hebt u tot slot nog voor de biosector?

Karel Pinxten: “Bio moet nog bekender worden bij het grote publiek.”

Vera Dua: “Pas op, er zijn ook tegenkrachten die de twijfels over bio voeden. Daardoor wordt de biosector altijd in het defensief gedwongen. Mijn boodschap is: werk aan de professionalisering en ga voor het offensief. Bio heeft meer bondgenoten dan je denkt.